

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Αθήνα, 17, 18 και 19 Μαΐου 2013

Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο

Παρασκευή, 17 Μαΐου 2013

Πρωινή Συνεδρίαση

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ

Προεδρεύουν: Ευγενία Χαλκιά και Πλάτων Πετρίδης

09.20 Έναρξη

09.30 Πασχάλης Ανδρούδης: Ο βυζαντινός ναός του Αγίου Αμφιλοχίου (μετέπειτα Eflâton Mescidi) στην ακρόπολη του Ικονίου (Konya) της Μικράς Ασίας.

09.45 Μιχάλης Γ. Ανδριανάκης: Ο καθεδρικός ναός της επισκοπής Αγίας (Κυδωνίας).

10.00 Μιχάλης Καραμπίνης: Υπόθεση εργασίας των οικοδομικών φάσεων της Ι. Μ. Αγίου Γεωργίου Σκύρου (με αφορμή την εύρεση τμήματος ναού παλαιότερου του υφισταμένου).

10.15 Κλήμης Ασλανίδης: Η χρονολόγηση του ναού του Αγίου Παύλου στην Ακαμάτρα Ικαρίας.

- 10.30 Θεμιστοκλής Μπιλής:** Η οικοδομική εξέλιξη της Μονής Εισοδίων Θεοτόκου Μυρτιάς Τριχωνίδας.
- 10.45 Συζήτηση**
- 11.00 Διάλειμμα**

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ

Προεδρεύουν: Μιλτιάδης Πολυβίου και Ροδονίκη Ετζέογλου

- 11.30 Θεοδώρα Ιωαννίδου, Δημήτρης Παπαδέλης και Ευάγγελος Παπαθανασίου:** Η οχυρή θέση «Παληομονάστηρο» παρά την μονήν του Αγίου Διονυσίου του εν τω Ολύμπω.
- 11.45 Αφροδίτη Πασαλή:** Το καθολικό της Μονής Μακρουαλέξη στην Κάτω Λάβδανη Ιωαννίνων.
- 12.00 Άρης Ποζιόπουλος:** Παρατηρήσεις δομοστατικού χαρακτήρα για το καθολικό της Ιεράς Μονής Κώστη στα θεσσαλικά Άγραφα.
- 12.15 Ιωάννης Καρατζόγλου και Γεράσιμος Θωμάς:** Νέες παρατηρήσεις στο καθολικό της Μονής Μακαριωτίσσης Βοιωτίας.
- 12.30 Γεώργιος Φουστέρης:** Μορφή και οργάνωση του μοναστηριακού συγκροτήματος της Κοσινίτσας σύμφωνα με τρεις παλαιότερες απεικονίσεις του.
- 12.45 Βασίλης Μεσσής:** Το οθωμανικό τέμενος στην Εξοχή της Δράμας. Συμβολή στη μελέτη της πρώιμης οθωμανικής αρχιτεκτονικής στον ελλαδικό χώρο.
- 13.00 Συζήτηση**
- 13.15 Λήξη της πρωινής συνεδρίασης**

Απογευματινή Συνεδρίαση

ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΕΙΑΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ, ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ και ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗΣ

Προεδρεύουν: Ιωάννα Μπίθα και Βάσω Πέννα

- 17.00 Σταύρος Γουλούλης:** Αρχαιοδίφες της Σκήτης Σταγών:
Το «Σύγγραμμα Ιστορικών» και ο Πρώτος Νείλος.
- 17.15 Νάσα Παταπίου:** Νέα στοιχεία για επιγραφές και εικόνες της
Κύπρου βάσει αρχειακών μαρτυριών.
- 17.30 Δημήτρης Χατζηλαζάρου:** Η αφιέρωση της Μεγάλης Εκκλησίας
του Χριστού της Κωνσταντινούπολης στη Σοφία του Θεού.
- 17.45 Χρύσα Κοντογεωργοπούλου:** Το αναφερόμενο στο Πρακτικόν της
Αθήνας τοπωνύμιο *Ασκληπιός*. Νέα στοιχεία.
- 18.00 Νικόλαος Βασιλάκης:** Κοίμηση της Θεοτόκου Νέας Φιγαλείας:
Αρχαιολογική διερεύνηση νότιου κλίτους.
- 18.15 Δημήτρης Αθανασούλης και Γιώργος Βελένης:** Συμπαρομαρτούντα
επιγραφών Κορίνθου.
- 18.30 Συζήτηση**
- 18.45 Διάλειμμα**

ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ, ΕΙΚΟΝΕΣ και ΜΙΚΡΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΤΗΣ ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑΣ / ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ

Προεδρεύουν: Αγγελική Κατσιώτη και Βασιλική Φωσκόλου

- 19.15 Αναστασία Γ. Ευθυμίου:** Μεσοπεντηκοστή. Ερμηνευτική και
εικονογραφική προσέγγιση.
- 19.30 Παντελής Γ. Φουντάς:** Μια άγνωστη πατρολογική μαρτυρία φωτίζει
το εικονογραφικό πρόγραμμα του Πρωτάτου.

- 19.45 Νάνση Δηλέ:** Το υστεροβυζαντινό στρώμα τοιχογράφησης του ναού της Παναγίας στο Ροεινό Αρκαδίας. Ένα άγνωστο έργο γνωστού εργαστηρίου.
- 20.00 Κωνσταντίνος Μ. Βαφειάδης:** Η ζωγραφική στη βυζαντινή επικράτεια μετά το 1350. Νέες τάσεις στη διαχείριση του φωτός.
- 20.15 Χαράλαμπία Ολυμπίου:** Η σύνθεση της Δευτέρας Παρουσίας ως εργαλείο κοινωνικής ιστορίας της εποχής. Το παράδειγμα των ναών της Παναγίας του Μουτουλλά και της Παναγίας Φορβιώτισσας στην Ασίνο.
- 20.30 Βάλια Αγγελάκη:** Παρατηρήσεις στις παραστάσεις των τιμωρούμενων κληρικών σε ναούς της Κρήτης (14ος-15ος αιώνες).
- 20.45 Απόστολος Γ. Μαντάς:** Η εικονογράφηση της Ωδής του Ησαΐα σε τέσσερα βυζαντινά ψαλτήρια με μικρογραφίες στην ώα.
- 21.00 Ευθύμιος Ν. Τσιγαρίδας:** Εικόνες του κρητικού ζωγράφου Ευφρόσυνου στην Μονή Μεγίστης Λαύρας του Αγίου Όρους.
- 21.15 Συζήτηση**
- 21.30 Λήξη της απογευματινής Συνεδρίασης**

Σάββατο, 18 Μαΐου 2013

ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ

ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Χαράλαμπος Μπούρας

Πρωινή Συνεδρίαση

Προεδρεύουν: Δημήτρης Αθανασούλης και Παναγιώτης Λ. Βοκοτόπουλος

- 09.30 Τόνια Κιουσοπούλου:** Τα αστικά μοναστήρια στο Βυζάντιο (12ος-14ος αιώνας).

- 9.50 Κρίτων Χρυσοχοΐδης:** Λειτουργίες του βυζαντινού μοναστηριού της υπαίθρου (10ος-15ος αιώνας).
- 10.10 Slobodan Ćurčić:** Secular aspects of Byzantine monastic architecture. The state of scholarship.
- 10.40 Πλούταρχος Α. Θεοχαρίδης και Σταύρος Μαμαλούκος:**
Η χωροταξία, η οργάνωση του παραγωγικού χώρου και τα μετόχια των βυζαντινών μοναστηριών. Η γενική διάταξη και η κτηριολογική οργάνωση των οικοδομικών συγκροτημάτων των βυζαντινών μοναστηριών. Η οχύρωση των βυζαντινών μοναστηριακών ιδρυμάτων. Η αρχιτεκτονική των χώρων κατοικίας, φύλαξης των προμηθειών και διατροφής και των βοηθητικών κτηρίων των βυζαντινών μοναστηριών.
- 11.20 Δημήτρης Διάκος:** Παρατηρήσεις στον γλυπτό διάκοσμο του βυζαντινού κωδωνοστασίου της Μονής Βατοπεδίου.
- 11.35 Νικόλας Μπακιρτζής και Μαρίνα Σολομίδου-Ιερωνυμίδου:** Μοναστηριακές οχυρώσεις στη βυζαντινή Κύπρο. Ρόλος και χαρακτηρισ.
- 11.50 Συζήτηση**
- 12.05 Διάλειμμα**
- Παρουσίαση αναρτημένης πινακίδας: Μαρία Χειμωνοπούλου και Γιώργος Σκιαδαρέσης:** Ανασκαφή μοναστηριακού συγκροτήματος στη θέση Ψηλή Βρύση της Έδεσσας.
- Προεδρεύουν:** Σταύρος Μαμαλούκος και Νανώ Χατζηδάκη
- 12.30 Χαράλαμπος Μπούρας:** Το νοτιοανατολικό κτήριο της Μονής Οσίου Λουκά.
- 12.45 Όλγα Βάσση και Στέλλα Φαϊτάκη:** Η κινστέρινα της Νέας Μονής στη Χίο.

- 13.00 Νικόλαος Δεληνικόλας και Ανδρονίκη Μιλτιάδου Fezans:**
Ο μεγάλος περίβολος της Μονής Δαφνίου.
- 13.15 Σωτήρης Βογιατζής και Μιχάλης Κάππας:** Ανδρομονάστηρο
Μεσσηνίας: νεότερα στοιχεία για τις βυζαντινές και μεσαιωνικές
φάσεις της τράπεζας του μοναστηριακού συγκροτήματος.
- 13.30 Γκέντσο Μπάνεβ:** Εγκαταστάσεις οινοπαραγωγής στα βυζαντινά
μοναστήρια.
- 13.45 Ευάγγελος Ματσαρόκος:** Τυπολογία των αρσανάδων του Αγίου
Όρους.
- 14.00 Συζήτηση**
- 14.15 Λήξη της πρωινής συνεδρίασης**

Απογευματινή Συνεδρίαση

Προεδρεύουν: Μαρία Βασιλάκη και Ευγενία Γερούση

- 17.00 Νικόλαος Α. Φύσσας:** Η μνημειακή ζωγραφική στους μη
λατρευτικούς χώρους του βυζαντινού μοναστηριού.
- 17.30 Μέλina Παϊσίδου:** Ήταν η Παναγία των Χαλκέων καθολικό
βυζαντινής μονής;
- 17.45 Αναστάσιος Τάντσης:** Ποιος ήταν το «Αφεντικό».
- 18.00 Άννα Ι. Λαμπροπούλου:** Η πολιτική των Παλαιολόγων προς τις
αχαϊκές μονές. Η Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου Καλαβρύτων.
- 18.15 Συζήτηση**
- 18.30 Διάλειμμα**

Προεδρεύουν: Μαρία Καζανάκη και Γιώργος Βελένης

- 19.00 Alessandra Ricci:** The architectural layout of the middle Byzantine monastery of *Satyros* in Constantinople: Preliminary considerations.
- 19.15 Ιωακείμ Αθ. Παπάγγελος:** Η κτηριακή οργάνωση της αθωνικής Μονής του Ζυγού.
- 19.30 Μαρία Ζ. Σιγάλα:** Μοναστικές εγκαταστάσεις στη Χάλκη Δωδεκανήσου κατά τη μεσοβυζαντινή και την υστεροβυζαντινή περίοδο.
- 19.45 Eka Tchkoïdze:** Μονή Khakhuli (Χαχούλι), ένα μνημείο του 10ου αιώνα: Γραπτές μαρτυρίες, έργα τέχνης και μοναστική παράδοση.
- 20.00 Ilya Antipov:** Russian monastic architecture of the 11th-15th centuries: The main trends of development.
- 20.15 Συζήτηση**
- 20.30 Χαράλαμπος Μπούρας:** Συμπεράσματα και γενική αποτίμηση
- 20.50 Συζήτηση**
- 21.00 Παρουσίαση του ΔΔ' τόμου του Δελτίου της ΧΑΕ, αφιερωμένου στη μνήμη Τίτου Παπαμαστοράκη**
- 21.20 Απονομή βραβείου Μαρίας Θεοχάρη**
- 21.30 Δεξίωση**

Κυριακή, 19 Μαΐου 2013

Πρωινή Συνεδρίαση

ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ, ΕΙΚΟΝΕΣ

και ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΙΩΣΗ

Προεδρεύουν: Αναστασία Λαζαρίδου και Μαρία Κωνσταντουδάκη

- 10.00 Θεοχάρης Τσάμπουρας:** Πρώτη προσέγγιση στο έργο του ζωγράφου Μιχάλη από τη Ζέριμα.
- 10.15 Αλέξανδρος Αναγνωστόπουλος:** Οι τοιχογραφίες του καθολικού της Μονής Ρουσάνου.
- 10.30 Ιωάννης Βιταλιώτης:** Περί του ζωγράφου Ονουφρίου του Κυπρίου.
- 10.45 Αγγελική Στρατή και Ανδρομάχη Σκρέκα:** Άγνωστες τοιχογραφίες του ζωγράφου Ονουφρίου στην Καστοριά.
- 11.00 Δημήτριος Δ. Τριανταφυλλόπουλος:** Μεθοδολογικά για τη χρονολόγηση κύριων μνημείων της κυπροαναγεννησιακής ζωγραφικής (16ος αιώνας).
- 11.15 Συζήτηση**
- 11.30 Διάλειμμα**
- 12.00 Ετήσια Γενική Συνέλευση των μελών της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας.**
Εκθέσεις πεπραγμένων 2012: α) του Διοικητικού Συμβουλίου και β) της Εξελεγκτικής Επιτροπής Οικονομικής διαχείρισης.
Συζήτηση

Απογευματινή Συνεδρίαση

Προεδρεύουν: Νικόλαος Γκιολές και Ευγενία Δρακοπούλου

- 17.00 Δημήτρα Νικολιά:** Πρώτες παρατηρήσεις για το ζωγραφικό διάκοσμο του καθολικού της μονής Σέλτσου (1697) στις Πηγές Άρτας.
- 17.15 Μαργαρίτα Βουλγαροπούλου:** Εικόνες των τέμπλων των μοναστηριών της Κτκα και της Κγυρα: Δύο διαφορετικές όψεις της μεταβυζαντινής ζωγραφικής του τέλους του 16ου αιώνα στη Δαλματία.
- 17.30 Ιωάννης Τσιουρής:** Οι τοιχογραφίες της λιτής του καθολικού της Μονής Κοιμήσεως της Θεοτόκου Πέτρας (1789).
- 17.45 Αθηνά Ι. Τσιγκαροπούλου:** Κολακιώτες αγιογράφοι: Δείγματα της εντοίχιας παραγωγής τους.
- 18.00 Κωνσταντίνος Σκαμπαβίας και Χρήστος Χ. Καρύδης:** Το «πευλί» της Νέας Μονής Χίου: Επανεξέταση των δεδομένων.
- 18.15 Συζήτηση**
- 18.30 Λήξη του 33ου Συμποσίου Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης**